

1947-08-04

AFSENDER

Siegfried Wagner

MODTAGER

Jens Ferdinand Willumsen

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Dansk

Afsendersted:

Lyngby (Danmark)

Modtagersted:

Cannes (Frankrig)

Omtalte personer:

Michelle Bourret

Vilhelm Marstrand

Wilhelm Marstrand

Olga Wagner

Arkivplacering:

J.F. Willumsens Museum

Arkivkasse: B/I/1 - Wagner

DOKUMENTINDHOLD

Wagners hushjælp har sommerferie. Han har derfor ikke inviteret Willumsen og Bourret ud til sig. Olga får røntgenbehandling for sine dårlige ben. V. Marstrand har bedt Wagner medsende sit udkast til en artikel om Willumsen. Wagner synes artiklen er smuk, og han spørger Willumsen, om han har lyst til at mødes med Marstrand og hustru.

TRANSSKRIFTION

4-8-47

Kære Willumsen!

Du undrer Dig nok over at jeg ikke har bedt Dig (Jer) om at komme herud, Sagen er imidlertid at vor eneste Hushjælp, den gamle som kommer her og gør rent, og varter op naar her er nogle Mennesker, har Sommerferie. Vi er ganske alene og Olgas Ben har været meget daarlige. Nu faar hun Røngten behandlinger. I næste uge, faar vi igen vor Hushjælp og saa kan vi igen ses. Forrige Søndag var

var jeg henne og besøge en nær Ven af mig, Ingeniør V. Marstrand, et Barnebar af Maleren. Vi talte længe om Dig og Resultatet ser Du her. Han beder mig sende Dig indlagte, dette kommer frem i et af Bladene, hvilket ved jeg endnu ikke. Jeg synes det er smukt og værdigt skrevet. Vil Du være sammen med ham og hans Kone? Saa skal jeg nok arrangere det.

Hjærtelig Hilsen til Dig og M^r B.

Din hengivne

Ven

Siegfried Wagner.

428247

Kære Willumsen!

Di indret dig nok vel
at jeg ikke har bedt dig
(for) om at komme herud,
Sagen er imidlertid at vi
enevte Hushjælp, den gamle
som kommer her og gør rodet
og venter op naar det er nogle
Mennesker, der kommer der.
Vi er ganske alene og ogsaa
Ben har været meget
drailige. Nu farer hun
Røntgenbehandling. I næste
Uge, farer vi igen ud Hushjælp
og saa kan vi
igen ses. Forrige Søndag var

Vos ly hørre og berøge en
her Ven af mig, Ingeniør
V. Mastrand og Barne-
bas af Maleren. Vi talte
lunge om Dig og Rørelset
ses Du her. Han bedr mig
sendt Dig indlagte, otte
kommer frem i et af
Bladene, hvilket ved
ly endnu ikke. Ly synes
at er smukt og verdig
skrevet. Vil du være
sammen med ham og
hans Kone? saa skal ly
nok ardege ord.

Hjertelig Hølen
til Dig og M. B.

Din hengivne
Ven
Siegfried Wagner.

4-8-1947 Ved Velling
Teknisk skole
Psterwoldgade 10
København K
Telf 3580

Willumsen

Af Ingeniør Vilhelm Mørstrand.

Men ikke tingene i lørdags blev sat paa plads?

3 udmærkede kunstnere, en fra hvert af de 3 nordiske lande hylædede i den danske radio Willumsen som en kunstens mester, der havde virket inciterende i alle de nordiske lande.

Den norske maler Henrik Sørensen pegede paa, at som Akropolis gennem mere end 2000 aar havde lyst som et fyrtaarn i mørket, saaledes maa alt, der fremmer Nordens kultur, være vor hæder og vort værn. Den svenske maler Evan Erixson talte om det overvældende indtryk billedet "Efter stormen" havde gjort paa ham og svensk opfattelse af Danmark, der nu engang er noget mere og større end hyggelighed, og vor egen Aksel Jørgensen fremhævede værdien af, at Willumsen altid havde sagt: Tænk selv, gransk selv, studer selv. Vent ikke til Frankrig har vist vejen.

Willumsen er nu vendt hjem fra Frankrig til den by, han er født i, medbringende et meget stort antal af egne værker og af fremmede kunstværker. Han har tilbudt at give det altsammen til den danske stat, hvis det maa forblive samlet i en særlig bygning. Til hyldesten af Willumsen som kunstner fejede alle de 3 talere ønsket om at se Willumsens samlinger anbragt i en saadan bygning.

Det næste skridt skulde da være at faa de fornødne midler til bygningens opførelse bevilget. Offenheden har, til sin store overraskelse og med voksende ubehag oplevet, at de instanser, der skulde gøre de fornødne indstillinger, har gjort, hvad de kunde for at hindre gaven i at blive modtaget.

I første linie maa her nævnes direktøren for Statens museum for kunst direktør Leo Swane. Hvad han har sagt til regeringen, vides ganske vist ikke, men overfor offenheden har han ikke lagt

skjul paa, at dette er hans mening. Han har anført 2 grunde derfor, 1) at den store samling af egne værker, tilbudet omfatter, ikke er tilstrækkelig repræsentativt for Willumsens yngre aar, og 2) at den endnu større samling fremmede værker omfatter et betydeligt antal arbejder af kunstnere, hvis navne hører til de største, men uden tilstrækkelig berettigelse er knyttet til disse kunstnere.

Det siger sig selv, at hver gang han mener, at et billede ikke er malet af den kunstner, det er tilskrevet, da er det hans uafviselige pligt at gøre opmærksom derpaa, og hans opfattelse, at det er statens lige saa uafviselige pligt til enhver tid at sørge for, at kunstnerangivelserne er saa rigtige, som det er mennesker muligt, vil bifaldes af alle andre end de ringeste af dem, der skulde faa til opgave at sælge samlingen.

Saadan er statens samling blevet regtet gennem aarhundreder, og saadan maa det vedblive at være.

Han er imidlertid gaaet et skridt videre. Han eller de, der har hørt efter ham, har hindret, at den gamle samling blev udstillet i Kunstindustrimuseet. Kun Politiken's resolute optræden strax efter, at dette blev offentlig kendt, at leje Charlottenborg til udstilling af denne samling, har hindret den opprørende skandale, det vilde have været, om gaven var blevet afslaaet bag offentlighedens ryg.

Direktor Leo Swane kan ikke lide Willumsens kunstneriske selvfelelse. Det har han flere gange givet udtryk for, blidt og venligt, som man nu engang gør den slags her i landet, men uden at huske paa det gamle ord om skæven i ens broders øje. Ikke med blot det mindste glimt i øjet er det faldet ham ind, at der kunde være en bjælke i hans øget. Hans omhu for, hvad Willumsens anseelse kan taale, hører ingen steder hjemme, er formærmelig mod gaveren, og formærmelig mod den offentlighed han er sat til at vejlede. Den skyldes en naturlig erkendelse af, at det vilde være fældende for ham selv som direktør, om han satte gale navne paa billederne. Han overser, at Willumsen

paa det punkt kan begaa lige saa mange fejl han vil, det gør ham hverken mindre eller større som kunstner.

Det at forsøge at hindre udstillingen er et meget voldsomt skridt. Det lykkedes altsaa heller ikke. Og det er nok gaaet de fleste mennesker, som det er gaaet mig efter at have set udstillingen: man synes, at lidt mindre ombevegelser kunde have været nok.

Jeg skal ikke gøre mig til af at være særlig kunstforstandig. Jeg har dog set paa malerier, siden jeg var barn, og jeg har i al beskedenhed i aarene efter søgt at faa rede paa det, der er stilen i enhver tidsalders frembringelser. Jeg blev derfor ikke overvældet af de mange store navne paa billederne, jeg har tværtimod den rent umiddelbare opfattelse, at med hensyn til navnene har Leo Swane og de fleste kunstkritikere, der har udtalt sig, talt væsentlig ret. Der maa renses godt ud i navnene.

Alligevel, hvor var der mange gode billeder i samlingen, baade malerier og tegninger, af kunstnere, hvis navn jeg ikke kendte, og af ukendte kunstnere. Hvorfor skulde jeg og andre ikke have lov at se den udstilling - navnene kan de fleste af os da ikke huske ret længe.

Den næste dag gik jeg op paa Statens museum for kunst. Skal man være retfærdig i sin forargelse over det fornynderskab, direktør Leo Swane foresøgte at tiltage sig, saa er det kun rimeligt, at man prøver at maale hans bedømmelse med hans egen maalestok.

Ogsaa der fik jeg en overraskelse. Den gamle del af samlingen, som jeg fra aar tilbage huskede som en smuk samling, var hængt op, saa billederne klædte hinanden. Der var over ophængningen en virkelig festgians, og som helhed virkede samlingen med større kvalitet end Willumsens samling.

Naturligvis, Kunstmuseets samling har været plejet og passet med omhu gennem aarhundreder. Det var alligevel godt at se det. Saa gik jeg ind i den danske samling, hvor kun en del af billederne ~~var~~

er fremme paa grund af pladsmangel. For tiden hænger i de smaa sale søde og fine billeder af Abildgaard, Ekersberg, min farfar, Købke og hvad de nu hedder allesammen, og i de større sale er der mange udmærkede nyere billeder, men alligevel ikke nok til, at man forstaar, hvad det er der er vundet, og slet ikke til at man kan se, hvor det er, at der i øjeblikket kæmpes. Ud mod trappegangene er der moderne billeder, ogsaa udenlandske, deriblandt rent abstrakte billeder, flere af meget høj kvalitet, men endnu vanskeligere at finde sammenhæng i.

Et billede gjorde et veldigt indtryk, Skovgaards "Kristus i de dødes rige", det hang i en af de store sale bag trappepartiet. Men omgivelserne var det rene pulterkammer. Hverken der eller i rummet ved siden af med Willumsens store relief var der blot fjerneste spor af den festlige opbængningskunst, som gjorde opholdet i de øvrige sale til en nydelse.

Paa udstillingen af Willumsens egne arbejder i hans egen udstillingsbygning ved Østerport var det omvendt. Der var man pludselig midt i kampen. I hver eneste sal mærkede man kunstnerens forsøg paa at lagge nyt land under sig. I nogle forarbejder til det store relief begyndte man at forstaa lidt af, hvad han egentlig har tænkt sig at ville med det, uden at jeg dog endnu kan overse, om det viser farbar vej fremover.

Man saa hans mærkelige af krigen prægede billeder fra Venezia. De er af større blivende værdi end billeder af bomberamte og brændte byer. Man saa selvportrætter i rig overdaadighed, fra et saa tungsindigt, at man vilde forsværge, at nervebundtet Willumsen nogensinde kunde have set saadan ud, til et med den hvide manke over panden og tigerkrop bagud. Saa smagløst, som kun den store kunst kan være i forsøgene paa at finde ny virkemidler, og verdifuldt ved at vise, hvordan han i stærkt villende perioder har set paa sig selv. Man saa de fortræffelige billeder af borgmester Marstrand

og raadmand Philipsen og bjergbilleder af sjelden ^{skønhed}.

Og saa var der "Efter stormen". Det virkede stærkt, dengang det første gang udstilledes, og nu efter alt det der er sket i mellemtiden virker det ligeifrem overvældende i den visionære styrke, hvormed det viser en ny verden i frembrud. Den verden, som nu for vores øjne fødes gennem ny indsigt i atomernes bygning, og som kun kan gøres værd at leve i for mennesker gennem en moral og en tro, med hvilken alle tidligere tiders moral og tro er for barneleg at regne. Vi længes alle efter den verden. Den kræver en indsats ud over alle tidligere menneskelige maal, og den indsats kan kun ydes af kunstnere paa alle livets omraader.

Og dette billede skulde vi give afkald paa, blot fordi der ikke er ungdomsarbejder nok? Alene det er nok til at bære et helt museum. Og i det museum kan man vel ogsaa finde en plads til det store relief, saa det kan ses, som det er tænkt. Hvor det nu er anbragt, passer det lige saa daarligt som et blaat øje i et edelt ansigt. Og hvad skulde hindre museet i tid efter anden at suppleres med manglende billeder. Rejses det ikke, vil manglen da blive endnu føleligere.

Og lad os faa den gamle samling med, der er nok at glædes over af ting, vi ellers ikke vil komme til at opleve uden at tage til Italien, Spanien eller Sydfrankrig, hvad dog kun de fjerreste overkommer.

Kan Direktør Leo Swane ikke være med, ja saa kommer vi jo nok over det. Han synes helt at have glemt, at daarlig kunst aldrig kan holdes nøde ved selv de bedste erklæringer om, hvor daarlig den er, men kun ved at skaffe folk glæde af den kunst, der er bedre, ved at forklare, hvorfor den er god, hvad den tilsigter, hvad den naar.

Paa det punkt har direktør Leo Swane ikke naaet sin store for-

ganger Karl Madsen, men hans ophængning af kunstmusæets gamle samling er saa god, at man nu maa prøve paa at slaa en streg over den maade, paa hvilken han i dette tilfælde fuldstændig har misforstaaet den opgave der forelaa for ham.

Willumsen fortjener at vide, at der ogsaa i offentligheden findes en anden opfattelse af kunst end den, direktør Swane har gjort sig til talsmand for, en opfattelse af kunsten som noget andet end æstetik og kunsthistorie, som en del af livet, som den valplads, der skal sejres paa, for at man kan leve.

I radioen i lørdags fik man ogsaa lejlighed til at høre Willumsen. Verdigt og smukt besvarede han spørgsmaalet om, hvorfor han vilde give sine samlinger fra sig, med at han følte sig taknemlig, fordi staten i sin tid havde givet ham midler til at udføre "det store relief".

Lad os nu vise, at vi kan tage mod gaven, i den aand den er givet, og vise os taknemlige over, at han ikke i sin udlændighed glemte det land, hvis ægtefødte søn han er, baade paa ondt og godt, taknemlige over, at han stadig holdt kunstens fane højt.

Vilhelm Mørstrand